

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Przedsiębiorczość w życiu gospodarczym

Różne twarze przedsiębiorczości

dr Martyna Wronka-Pośpiech

Organizatorzy

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Data: 18.12.2023 r.

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIĘCY.PL

1

Co to jest przedsiębiorczość?

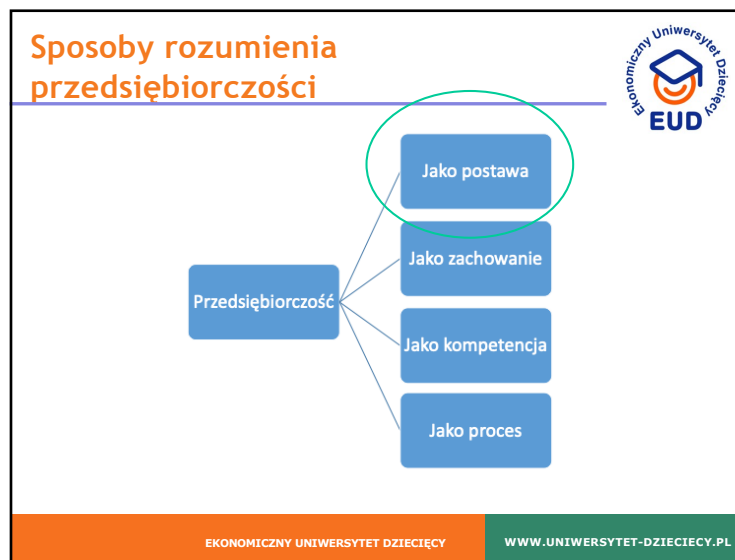

Autor	Definicja
R. Cantillon (1730)	Działalność oparta na „wychwytywaniu” okazji i podejmowaniu ryzyka
J. B. Say (ok. 1800)	Zachowanie przedsiębiorcy, które przenosi zasoby z obszaru o niższej wydajności do obszaru o wyższej wydajności, co pozwala mu na osiągnięcie zysku
F.H. Knight (1921)	Zyski w zamian za ponoszenie niepewności i ryzyka
J.E. Schumpeter (1934)	Wprowadzenie nowych kombinacji organizacji firmy – nowych produktów, nowych usług, nowych źródeł surowców, nowych metod produkcji, nowych rynków, nowych form organizacji
A.H. Cole (1959)	Celowa działalność skierowana na założenie i rozwój firmy nastawionej na zysk
D.C. McClelland (1961)	Wyróżniająca zdolność do ponoszenia ryzyka
P.F. Drucker (1985)	Poszukiwanie zmian, odpowiadanie na nie i ich eksploatacja

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIĘCY.PL

3

4

1. Przedsiębiorczość jako postawa

Definicja: Postawa przedsiębiorcza odnosi się do sposobu myślenia i podejścia do życia, które sprzyjają podejmowaniu inicjatywy, podejmowaniu ryzyka, kreatywności i elastyczności.

Elementy postawy przedsiębiorczej: pozytywne nastawienie do zmian, **zdolność do rozpoznawania i wykorzystywania szans**, kreatywność, podejście proaktywne oraz odporność na niepowodzenia.

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

5

1. Przedsiębiorczość jako postawa Jak dostrzec szansę?

Na pomysł produkcji **okien dachowych** Ryszard Florek wpadł w dzieciństwie, gdy spędzał czas na strychu-sypialni i **brakowało mu światła**. To zabawa na praktycznie pozbawionym światła strychu, z jedną małą przeszkloną dachówką, była pierwszym impulsem dla przyszłego przedsiębiorcy.

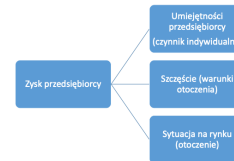

Zródło:
<https://buddefutur.pl/2018/02/14/ryszard-florek-osobowosc-bractwo-2017/>

Potrzeba stała się **matką wynalazku**. W 1976 r., gdy był studentem Politechniki Krakowskiej, pojechał na staż do RFN i nabrał przekonania, że jego pomysł ma sens.

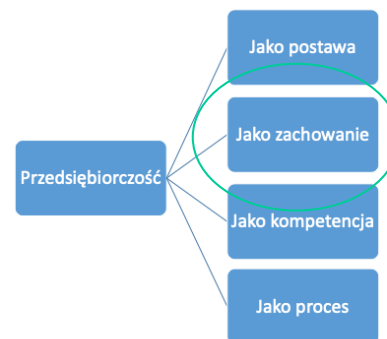
Po 1989 trwa prywatyzacja i reprivatyzacja fabryk. Ryszard Florek czuje, że to idealny moment na realizację marzeń o produkcji okien dachowych. W 1990 wraz z żoną i kuzynem w przydomowym garażu składają pierwsze okna.

Dziś firma zatrudnia ponad 4 tys. osób i kontroluje ok. 15 proc. światowego rynku.

7

Sposoby rozumienia przedsiębiorczości

8

2. Przedsiębiorczość jako zachowanie

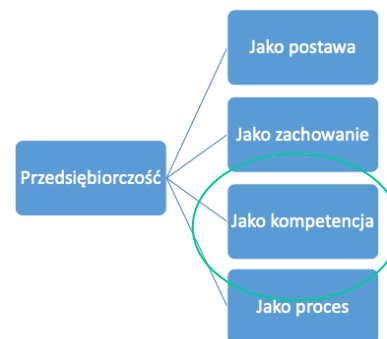
Definicja: Zachowanie przedsiębiorcze odnosi się do konkretnych działań podejmowanych w celu (1) stworzenia nowego przedsięwzięcia, (2) rozwinięcia istniejącej firmy lub (3) wprowadzenia innowacji na rynku.

Elementy zachowania przedsiębiorczego: podejmowanie inicjatywy, planowanie, organizowanie zasobów, podejmowanie decyzji, podejmowanie ryzyka.

Zachowanie przedsiębiorcze ≠ powstawanie nowych firm czy przełomowych innowacji

9

Sposoby rozumienia przedsiębiorczości

10

3. Przedsiębiorczość jako kompetencja

Definicja: Przedsiębiorczość jako kompetencja odnosi się do zdolności jednostki do efektywnego zarządzania zasobami, podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów i podejmowania inicjatywy w kontekście przedsiębiorczej działalności.

Elementy kompetencji przedsiębiorczej: m.in. zdolności analityczne, umiejętności interpersonalne, zdolność do podejmowania decyzji, zarządzanie zasobami i inne...

3. Przedsiębiorczość jako kompetencja

Psychologowie poszukują cech osobowych wyróżniających przedsiębiorcę tworząc tzw. "profile przedsiębiorcy" obejmujące listy cech personalnych.

Przykład profilu przedsiębiorcy

• Zaangażowanie, determinacja, wytrwałość	• Uczciwość i wiarygodność
• Silna potrzeba osiągnięć	• Umiejętność przyjmowania porażki
• Inicjatywa i odpowiedzialność	• Kreatywność i innowacyjność
• Zorientowanie na okazje	• Posiadanie wizji przedsięwzięcia
• Poszukiwanie sprzężenia zwrotnego	• Wiara w siebie
• Wewnętrzne umiejscowienie kontroli	• Optymizm
• Podejmowanie skalkulowanego ryzyka	• Potrzeba autonomii
• Tolerancja niepewności	• Umiejętności przywódcze (tworzenie zespołu i kierowanie nim)

3. Przedsiębiorczość jako kompetencja

Przedsiębiorca jako osoba posiadająca następujące kompetencje:

- innowacyjność
- śledzenie okazji
- wytrwałość
- poszukiwanie informacji
- świadomość w zakresie jakości
- zaangażowanie w pracę
- prawidłowe planowanie
- pewność siebie
- asertywność
- zdolność do perswazji.

Źródło: Entrepreneurship Development Institute of India

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

13

Sposoby rozumienia przedsiębiorczości

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

15

4. Przedsiębiorczość jako proces

Definicja: Przedsiębiorczość jako proces to sekwencja działań i etapów, które prowadzą do stworzenia, rozwinięcia lub restrukturyzacji przedsiębiorstwa.

Elementy procesu przedsiębiorczości:

1. identyfikacja szans
2. doprecyzowanie koncepcji biznesu
3. oszacowanie zapotrzebowania na zasoby i pozyskanie zasobów
4. wprowadzenie w życie koncepcji biznesu i zarządzanie nowym przedsięwzięciem
5. zarządzanie rozwojem przedsięwzięcia i „zbieranie plonów”

Sposoby rozumienia przedsiębiorczości

Przedsiębiorczość może być rozumiana jako **postawa** (mentalność), **zachowanie** (konkretne działania), **kompetencja** (zdolności jednostki) i **proces** (sekwencja działań).

Kim jest przedsiębiorca?

Autor	Definicja
R. Cantillon, F. Knight	Osoba ponosząca ryzyko
J. Schumpeter P.F. Drucker	Innowator
J.B. Say, A. Marshall	Lider przemysłu. Menedżer lub nadzorca
J.B. Say J. Schumpeter	Organizator i koordynator (wykorzystania) zasobów ekonomicznych
R. Cantillon, I. Kirzner	Osoba dokonująca wyboru alternatywnych zastosowań różnych zasobów
D.C. McClelland	Osoba energiczna, aktywna, podejmująca umiarkowane ryzyko
P.F. Drucker	Osoba maksymalizująca wykorzystanie okazji
art. 43 Kodeks Cywilny (kc)	Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w np. 33 § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

19

Kim jest przedsiębiorca?

Kryterium	Przedsiębiorca	Intraprzedsiębiorca	Menedżer	Inwestor
Prawa własności	Tak	Nie	Nie	Tak
Stosunek do ryzyka	Akceptacja/Poszukiwanie	Akceptacja	Awersja	Akceptacja
Stosunek do ograniczoności zasobów	Ignoruje	Ignoruje	Koncentruje się na tym kryterium	Przyjmuje lub nie analizuje
Cel	Wprowadzenie innowacji	Wprowadzenie innowacji	Kontrola kosztów	Zysk
Istotne mierniki	Długoterminowe (np. wzrost wartości)	Długoterminowe (np. rozwój własny)	Krótkoterminowe (np. płynność)	Krótkoterminowe lub średnioterminowe
Relacje z innymi	Hierarchia organizacyjna	Transakcje i umowy jako podstawy relacji	Transakcje w ramach hierarchii organizacyjnej	Słabe lub brak

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

20

Rodzaje (formy) przedsiębiorczości

- Przedsiębiorczość rodzinna
- Przedsiębiorczość pasjonatów
- Przedsiębiorczość korporacyjna
- Przedsiębiorczość technologiczna
- Przedsiębiorczość kobiet
- Przedsiębiorczość międzynarodowa
- Przedsiębiorczość ekologiczna
- Przedsiębiorczość migrantów
- Przedsiębiorczość młodzieżowa
- Przedsiębiorczość akademicka
- Przedsiębiorczość franczyzowa
- Przedsiębiorczość publiczna
- Przedsiębiorczość senioralna/60+
- Przedsiębiorczość społeczna

22

Przedsiębiorczość + społeczna

- Biznes z ludzką twarzą
- Wrażliwość
- Realne zmiany
- Cele społeczne
- Wolontariat
- Z zyskiem ale nie dla zysku
- Oddolność
- Tripple bottom line
- Wykluczenie społeczne
- Środowisko
- Wielkie wyzwania
- Zmiany na lepsze
- Redystrybucja zysku
- Innowacje społeczne
- Społeczeństwo obywatelskie
- Wędką zamiast ryby

24

Przedsiębiorczość społeczna

Przedsiębiorczość społeczna (nazywana także ekonomią społeczną) to sfera aktywności obywatelskiej, która łączy działalność ekonomiczną – biznesową z działalnością pożytku publicznego.

Przedsiębiorczość świadczy o biznesowym nastawieniu przedsiębiorstw społecznych: działają one na otwartym rynku i konkurują z tradycyjnymi firmami – muszą zarabiać aby się utrzymać.

Przymiotnik społeczna świadczy jednak o specyficznym charakterze tych przedsiębiorstw.

25

Podobieństwa i różnice

1. **zdolność to przewidywania szans w otoczeniu**
2. **postawa proaktywna**
3. **gotowość do poniesienia ryzyka** (Dearlove, 2004; Dees, 1998b; Nicholls, 2006; Peredo, McLean, 2006; Roberts, Woods, Weerawardena, Mort, 2006; Peredo i McLean, 2006).
4. **tworzenie wartości społecznej = kluczowy element przedsiębiorczości społecznej** (Martin, Osberg, 2007)
5. **double/tripple bottom line oraz reinwestowanie zysków w misję społeczną** (Boschee, McClurg, 2003)

26

Przedsiębiorczość społeczna

Wyróżnienie podmiotów PS utrudnia brak definicji prawnej lub kryteriów progowych, które zyskałyby powszechną akceptację i uznanie w skali kraju. Stąd ich liczebność, w zależności od przyjętej definicji, szacuje się od 1300 (GUS 2021) do ok. 29 500 organizacji (Ciepielewska-Kowalik 2020).

PS powstają w wyniku ekonomizacji działalności organizacji pozarządowych, jak również są tworzone ex-nihilo (np. spółdzielnie socjalne, spółki non-profit).

Formy prawne PS w Polsce

Wyróżnienie podmiotów PS utrudnia brak definicji prawnej lub kryteriów progowych, które zyskałyby powszechną akceptację i uznanie w skali kraju. Stąd ich liczebność, w zależności od przyjętej definicji, szacuje się od 1300 (GUS 2021) do ok. 29 500 organizacji (Ciepielewska-Kowalik 2020).

PS powstają w wyniku ekonomizacji działalności organizacji pozarządowych, jak również są tworzone ex-nihilo (np. spółdzielnie socjalne, spółki non-profit).

Formy prawne podmiotów ekonomii społecznej (PES) i przedsiębiorstw społecznych (PS) w Polsce

Podmioty reintegracyjne

- Centra Integracji Społecznej (CIS)
- Kluby Integracji Społecznej (KIS)
- Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ)
- Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ)

Spółdzielnie

- spółdzielnie pracy, inwalidów, niewidomych, socjalne

Organizacje pozarządowe

- stowarzyszenia i fundacje

Spółki z o.o. non profit

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

30

Narażeni na wykluczenie społeczne i zawodowe

• kobiety • osoby starsze (powyżej 50 roku życia) • mieszkańcy wsi • mieszkańcy małych miasteczek • osoby zamieszkujące gminy/powiaty o wysokiej stopie bezrobocia • bierni zawodowo • długotrwale bezrobotni • wielokrotnie bezrobotni (których łączna długość bezrobocia przekracza 2 lata) • osoby samotnie wychowujące dzieci (zwłaszcza kobiety)	• osoby pracujące zagrożone ubóstwem (zwłaszcza żyjące w rodzinach wielodzietnych) • osoby niepełnosprawne • osoby bez kwalifikacji zawodowych (zwłaszcza starsze) • osoby nieuczestniczące w edukacji ustawicznej • osoby związane z szarą strefą gospodarki • byli więźniowie • bezdomni • uzależnieni • uchodźcy • wychowankowie domów dziecka

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

31

Obszary działań przedsiębiorstw społecznych

Początkowo PS jako pomocny instrument polityki społecznej i gospodarczej, w szczególności w odniesieniu do bezrobocia, wykluczenia społecznego oraz zrównoważonego regionalnego i lokalnego rozwoju gospodarczego (Borzaga, Bodini, 2012).

32

Obszary działań przedsiębiorstw społecznych

- PS powstają coraz częściej również w takich sektorach, jak: usługi społeczne i zdrowotne, energia odnawialna, społeczne zaangażowane rolnictwo, ekologia (w tym recykling), a także kultura.
- Dzieje się tak, ponieważ poszczególne państwa wyznaczają coraz szersze cele społeczne – np. zbieżne z celami ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju (Sustainable Development Goals, SDGs) – i w związku z tym przedsiębiorstwa społeczne koncentrują się również m.in. na „zielonej polityce” i zrównoważeniu środowiskowym (EC, 2020).

Źródło: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/sustainable-development-goals_en

33

Przykłady praktyczne

- Kurka Wodna, Katowice
- Lepiej Lepiej, Katowice
- Więzienna Piekarnia, Bartoszyce

34

Dziękuję za uwagę!

60